

## **Darba drošības instrukcija darbam ar slīpmašīnu galdniecībā**

DDI – 21 – 2023

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos" no 2010.gada 10.augusta

### **Vispārējās darba drošības prasības**

Informācija: slīpmašīnas iedala trīs pamatgrupās - lentes, diska, cilindriskās slīpmašīnas.

- Lentes slīpmašīnas paredzētas vairogtipa un brusveida detaļu un to mezglu slīpēšanai, kā arī finierētu virsmu un apdares klājumu slīpēšanai;
- Diska slīpmašīnas ar rokas padevi - visdažādāko detaļu slīpēšanai;
- Divdisku un kombinētās slīpmašīnas - izliektu virsmu, dažādu konfigurāciju detaļu apstrādei;
- Cilindriskās slīpmašīnas lieto plakanu virsmu slīpēšanai.

### **1. Nosacījumi attiecīgā darba izpildei**

1.1. Patstāvīgi darbu drīkst veikt personas ne jaunākas par 18 gadiem, kurām veikta obligātā veselības pārbaude (OVP) pirms stāšanās darba tiesiskajās attiecībās, veikta ievadinstruktaža, sākotnējā instruktaža darba vietā un apmācīti droši darba paņēmieni\*.

\*Nosacījumi par vecumu un OVP nav attiecināmi uz izglītojamiem mācību iestādē, mācību procesā.

1.2. Atkārtotu darba drošības instruktažu veic, lai atgādinātu darba aizsardzības noteikumu un instrukciju prasības, pārbaudītu un paaugstinātu nodarbināto zināšanas:

- \* darba ņēmējiem - reizi divpadsmit mēnešos;
- \* izglītojamiem - ne retāk kā reizi sešos mēnešos (uzsākot pirmo mācību pusgadu un uzsākot otro mācību pusgadu);
- \* neplānotu instruktažu - ja nodarbinātajam mainās darba apstākļi, darba raksturs, darba vieta, darba aprīkojums, tehnoloģiskais vai darba process; noticis nelaimes gadījums vai konstatēta arodslimība (instruktažu veic tiem nodarbinātajiem, kuriem ir līdžīgi darba apstākļi vai kuru darbs saistīts ar notikušo nelaimes gadījumu darbā vai konstatēto arodslimību; nodarbinātais pārtraucis darbu uz laiku, kas ilgāks par sešdesmit kalendārām dienām, bet darbos ar bīstamām iekārtām vai paaugstinātas bīstamības darbos - ilgāk par četrdesmit piecām dienām.

1.3. Instruktažu organizē darba, izglītojamiem - mācību laikā, atvēlot pietiekami daudz laika pilnīgam un kvalitatīvam materiāla izklāstam, praktisko metožu un paņēmieni apguvei, kā arī zināšanu pārbaudei.

#### **1.4. Nodarbinātā pienākumi:**

- 1.4.1. veikt tikai to darbu kurā apmācīts un instruēts darba drošībā;
- 1.4.2. ievērot iekšējos kārtības noteikumus (IK.N);
- 1.4.3. izmantot tikai tos instrumentus un palīgieiřes, ko paredz darba veikšanas tehnoloģija;
- 1.4.4. ievērot ražotāja nosacījumus iekārtu lietošanai;
- 1.4.5. lietot kolektīvās aizsardzības līdzekļus (KAL), kā arī nodarbinātā rīcībā nodotos

individuālās aizsardzības līdzekļus (IAL) un pēc lietošanas veikt attiecīgo aizsardzības līdzekļu un cita aprīkojuma apkopi nepieciešamajā apjomā, kā arī novietot tos tiem paredzētajā vietā;

1.4.6. ievērot drošības zīmes, kā arī lietot drošības ierīces, ar ko apgādāts darba aprīkojums un darba vieta;

1.5. nodarbinātais ir tiesīgs atteikties veikt darbu, ja darba devējs nav nodrošinājis nekaitīgus un drošus darba apstākļus;

1.6. Prasības darba vietas iekārtošanai un tehnoloģiskā procesa organizācijai

1.6.1. darbgaldu pievada iežogojumiem jābūt atveramiem, ērti apkalpojamiem, konstruktīvi sasaistītiem ar darbgaldiem un jāaizsedz pievadi no visām pusēm. Noņemamie iežogojumi (vairogi, durtiņas) ir pieļaujami tādā gadījumā, ja darbmašīnas konstrukcija neļauj lietot atveramus;

1.6.2. darba vieta un iekārtas jāuztur darba kārtībā, no to mehānismiem regulāri jāattīra putekļi, tās jāeļļo un jāregulē.

1.7. drošus darba paņēmienus ierāda tiešais darba vadītājs.

## **2. Veselībai kaitīgie un bīstamie darba vides riska faktori, to pieļaujamās normas**

2.1. Gaisa temperatūras normas: ziemas periodā no +16 līdz +23 grādi C;

vasaras periodā no +16 līdz +27 grādi C;

2.2. relatīvais mitrums: diapazonā no 30 līdz 70%;

2.3. gaisa kustības ātrums: nepārsniedzot 0,4 m/s;

2.4. darba vietas apgaismojums: ne mazāks par 300lx, pēc darba vietas un veida ( skatīt MK noteikumu Nr.359 no 2009.gada 28.aprīļa 2.pielikumu "Iekštelpu apgaismojuma līmeņi atkarībā no darba vietas un darba veida" );

2.5. apgaismojuma līmenis darba vietā var būt augstāks, bet tas nedrīkst radīt nelaimes gadījuma risku, tai skaitā paaugstinātu redzes sasprindzinājumu un apžilbinājumu.

2.6. Darbā ar slīpmašīnu, būtiskākie darba riska faktori:

2.6.1. saskare ar rotējošu griezējinstrumentu, darbmašīnas kustīgām daļām;

2.6.2. abrazīvi putekļi, šķembas no apstrādājamā materiāla;

2.6.3. nokļūšana elektriskās strāvas sprieguma laukā, elektro vadu, elektroiekārtas vai zemējuma bojājuma gadījumā;

2.6.4. atbilstošs apgaismojums;

2.6.5. mikroklimats un atmosfēras iedarbība;

2.6.6. redzes sasprindzinājums;

2.6.7. paaugstināts trokšņa līmenis;

2.6.8. fiziska piepūle, piespiedu darba poza;

2.6.9. statiskās elektrības rašanās risks.

## **3. Kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi**

3.1. Kolektīvās aizsardzības līdzekļi (KAL) ir līdzekļi, kas paredzēti divu un vairāku nodarbināto vienlaicīgai aizsardzībai pret darba vides riska faktoru bīstamo un kaitīgo iedarbību (zemējums, bloķēšanas sistēma, putekļu nosūkšanas sistēma, ventilācijas sistēma, apgaismojuma sistēma, drošības zīmes, drošības krāsojumi, lentas, aizsargapvalki, nožogojumi u.t.l.);

3.2. Individuālās aizsardzības līdzekļi (IAL) ir individuālie līdzekļi viena nodarbinātā aizsardzībai pret darba vides riska faktoru bīstamo un kaitīgo iedarbību, darbam ar galdnieka virpu:

3.2.1. aizsargbrilles;

3.2.2. austiņas vai ausu aizbāžņi;

3.2.3. respiratori, kas aizsargā no koka putekļu ieelpošanas;

- 3.2.4. aizsargapģērbs;
- 3.2.5. aizsargapavi;
- 3.2.6. galvassega;
- 3.2.7. roku aizsargkrēms/pasta;
- 3.2.8. speciāli aizsargcimdi ar noturību iegriezumiem.

#### **4. Darba drošības prasības pirms darba sākuma**

- 4.1. sakārtot darba apģērbu (tam jābūt piegulošam, bez plandošām daļām, atbilstošam darba specifikai), aizpogāt visas pogas, matiem jābūt zem galvas segas; sagatavot nepieciešamos IAL;
- 4.2. sakārtot darba vietu, atbrīvot no nevajadzīgiem priekšmetiem;
- 4.3. pārbaudīt slīplenti - tai jābūt stingri salīmētai; palīgierīču esamību (palīgierīce slīplentes nostiepšanai un nostiepuma regulēšanai darba procesā) un instrumentu izvietojumu;
- 4.4. pārbaudīt aizsargierīču esamību un nostiprinājumu, zemējuma esamību un to stiprinājumus;
- 4.5. pārbaudīt darbmašīnu tukšgaitā;
- 4.6. pārbaudīt bloķēšanas sistēmu darbību;
- 4.7. pārbaudīt palaišanas sistēmas tehnisko stāvokli;
- 4.8. pārbaudīt darba zonas apgaismojumu;
- 4.9. pārbaudīt skriemeļu aizsargierīces; tām vienlaikus jākalpo par putekļu uztvērējiem, kas savāc un tālāk ar nosūkšanas aspirācijas sistēmu aizvada slīpēšanas procesā radušos putekļus (maksimāli pieļaujamais putekļu daudzums telpā ir 6 mg/m<sup>3</sup>).
- 4.10. **Aizliegts uzsākt darbu**, ja konstatēti kādi traucējumi mehānismu vai mezglu darbībā; ieplīsusi slīplente; bojāti darba instrumenti vai palīgierīces; nestrādā putekļu nosūkšanas sistēma.
- 4.11. **Aizliegts** uzsākt darbu/strādāt sintētiska auduma apģērbā (statiskās elektrības rašanās riska novēršanai); darba zonas grīdas segumam jābūt antistatiskam.

#### **5. Darba drošības prasības darba laikā**

- 5.1. atbilstoši slīpmašīnas veidam - strādā viens vai divi nodarbinātie;
- 5.2. lietot KAL un IAL; ievērot IKN īpaši ugunsdrošības nosacījumus;
- 5.3. **AIZLIEGTS:**
  - 5.3.1. mainīt slīplenti, ja rotē skriemeļi, diski vai veltņi;
  - 5.3.2. tīrīt, eļļot ieslēgtu darbmašīnu;
  - 5.3.3. atstāt ieslēgtu darbmašīnu bez uzraudzības;
  - 5.3.4. strādāt, ja putekļu nosūkšanas sistēma nav darba kārtībā.

#### **6. Darba drošības prasības darbu beidzot**

- 6.1. izslēgt darbmašīnu;

- 6.2. sagaidīt tās pilnīgu apstāšanos;
- 6.3. savest kārtībā darba vietu, nolikt vietās palīgierīces un instrumentus, noslaucīt tehnoloģiskos atbirumus;
- 6.4. pirms darbmašīnas tīrīšanas, apkopes un regulēšanas nodrošināties pret nejaušu darbmašīnas ieslēgšanos;
- 6.5. pēc darba ievērot personiskās higiēnas prasības;
- 6.6. paziņot tiešajam darba vadītājam par pamanītiem traucējumiem vai aizdomām par iespējamo darbmašīnas bojājumu.

## **7. Ugunsdrošības prasības**

- 7.1. slīpēšanas zona ir ugunsnedroša un sprādzienbīstama zona, tāpēc jo īpaši:
  - 7.1.1. ievērot vispārējās ugunsdrošības prasības;
  - 7.1.2. ievērot IKN (īpaši - smēķēšanas nosacījumus);
- 7.2. nodrošināt brīvu pieeju ugunsdzēsības līdzekļiem un elektrosadales skapjiem.

## **8. Elektrodrošības prasības**

- 8.1. strāvas pieslēgums atbilstoši iekārtu ražotāja nosacījumiem;
- 8.2. sazemējums;
- 8.3. droša izolācija.

## **9. Darba aizsardzības prasības ārkārtas situācijās**

- 9.1. Ugunsgrēka gadījumā nekavējoties pārtraukt darbu un veikt pasākumus ugunsgrēka dzēšanai. Ja ugunsgrēku nevar nodzēst pašu spēkiem, tad jāizsauc Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests pa tālruni 112, nosaucot ugunsgrēka vietas adresi, savu vārdu, uzvārdu, telefona numuru, klausuli pirmais noliek operātors;
- 9.2. rodoties bīstamībai, kas var izsaukt nelaimes gadījumu, darbu nekavējoties pārtraukt un brīdināt citus tuvumā strādājošos;
- 9.3. traumas vai nelaimes gadījumā cietušajam nekavējoši sniedz pirmo palīdzību vai izsauc Neatliekamo medicīnisko palīdzību pa tālruni **113**, nosaucot nelaimes gadījuma precīzu adresi, cietušā vārdu, uzvārdu, vecumu un savu vārdu, uzvārdu;
- 9.4. par darba laikā iegūtajām traumām nekavējoties ziņot administrācijai;
- 9.5. notikuma vietu saglabāt pēc nelaimes gadījuma izveidojušā situācijā, to izmainīt drīkst tikai gadījumā, ja tas saistīts ar palīdzības sniegšanu vai objektīvu traucējumu, kad cietušo nedrīkst atstāt notikuma vietā.

## **10. Atbildība par darba drošības instrukcijas (DPI) neievērošanu**

- 10.1. personas, kuras pārkāpušas darba aizsardzības prasības, atkarībā no kaitējuma rakstura un radītajām sekām, var tikt atstādinātas no veicamā darba un sauktas pie disciplinārās, civiltiesiskās, kriminālās atbildības saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu un normatīvajiem dokumentiem.

Sagatavoja LVT darba aizsardzības speciālists